

vplyvom zaniat iz zahalnoi fizychnoi pidhotovky. [Changes in the level of physical fitness of ten-year-old tennis players under the influence of classes in general physical fitness]. Sportyvni ihry. №1(23). S. 76–83. [in Ukrainian]

36. Abe, K., Kawakamii, Y., Ohuchii, M., Watanabe, Y., Shibataz, Y. (2002). Biochemical and physiological examination of intellectually disabled table tennis players. International Journal of Table Tennis Sciences. № 4-5. PP. 61-67. [in English]

37. Allen, G.D. (1991). Physiological characteristics of elite Australian table tennis athletes and their responses to high level competition. Journal of Human Movement Studies. № 20(3). PP. 133-147. [in English]

38. Barendrecht, M., Lezeman, H., Duysens, J., Smits-Engelsman, B. (2021). Neuromuscular training improves knee kinematics, in particular valgus aligned adolescent team handball players of both sexes. J. Strength Cond. Res. № 25. PP. 575-584. URL: https://journals.lww.com/nsca-jscr/fulltext/2011/03000/neuromuscular_training_improves_knee_kinematics.1.aspx [in English]

39. Biernat, E., Buchholtz, S., Krzepota, J. (2018). Eye on the ball: Table tennis as a pro-health form of leisure-time physical activity. Int. J. Environ. Res. Public Health 2018. № 15. P. 738. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29649160/> [in English]

40. Djokić, Z. (2004). Heart rate monitoring of table tennis players. Science and Racket Sports III. The proceedings of the Eighth International Table Tennis Federation Sports Science Congress and The Third World Congress of Science and Racket Sports. London and New York: Routledge. PP. 21-22. [in English]

41. Ellwood, J. D. (2002). Is the Sub-maximal Treadmill Test an Accurate Predictor of Oxygen Uptake in Table Tennis? International Journal of Table Tennis Sciences. № 1. PP. 33-39. [in English]

42. Faber, I.R., Elferink-Gemser, M.T., Faber, N. R. Oosterveld, F.G.J. (2016). Can perceptuo-motor skills assessment outcomes in young table tennis players (7-11 years) predict future competition participation and performance? An observational prospective study. PLoS ONE. № 11. PP. 593-601. URL: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0149037> [in English]

43. Fernandez-Fernandez, J., Ulbricht, A., Ferrauti, A. (2014). Fitness testing of tennis players: How valuable is it? Br. J. Sports Med. № 48. PP. 1-12. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24668375/> [in English]

44. Hewett, T. E, Myer, G. D, Ford, K. R. (2015). Reducing knee and anterior cruciate ligament injuries among female athletes: A systematic review of neuromuscular

training interventions. Knee Surg. № 18. PP. 82-88. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15742602/> [in English]

45. Meleró, C., Pradas de la Fuente, F., Vargas, C. (2015). Control biomédico del entrenamiento en tenis de mesa. Ejemplo de test de campo. Apunt. Educ. Fis. Deport. № 81. PP. 67-76. [in English]

46. Nikolic, I., Furjan-Mandic, G., Kondric, M. (2014). The relationship of morphology and motor abilities to specific table tennis tasks in youngsters. Coll. Antropol. № 38. PP. 241-245. URL : <https://hrcak.srce.hr/120894> [in English]

47. Parsons, L.S. Jones, M.T. (1998). Development of Speed, Agility, and Quickness for Tennis Athletes. Strength Cond. J. № 20. PP. 14-19. [in English]

48. Pradas, F., Ara, I., Toro, V., Courel-Ibáñez, J. (2021). Benefits of regular table tennis practice in body composition and physical fitness compared to physically active children aged 10–11 years. Int. J. Environ. Res. Public Health, № 18. P. 2854. URL : <https://gymnasium.ub.ro/index.php/journal/article/view/197> [in English]

49. Tas, M. (2017). Effect of table tennis trainings on biomotor capacities in boys. US-China Educ. Rev. B. № 7. PP. 54-63. DOI: <http://doi.org/10.17265/2161-6248/2017.01.007> [in English]

50. Zagatto, A. M., Kondric, M., Knechtel, B. (2017). Energetic demand and physical conditioning of table tennis players. A study review. J. Sports Sci. № 36. PP. 724-731. URL : <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28582628/> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БРОЯКОВСЬКИЙ Олександр Вікторович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики олімпійського і професійного спорту Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: загальна теорія підготовки спортсменів, методи та засоби спортивного тренування.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BROI AKOVSKYI Oleksandr Viktorovich – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Theory and Methodology of Olympic and Professional sports of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

Scientific interests: general theory of training athletes, methods and means of sports training.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2025 р.

УДК 37.016:81'364.625.4'367](045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-217-297-304

ДУДЕНКО Олена Володимирівна –

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови та методики її навчання
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9168-6321>

e-mail: nusik2009@meta.ua

СИНТАКСИЧНИЙ СТАТУС ІНФІНТИВА: ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ У ВИЩІЙ ТА СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

У статті зосереджено увагу на проблемних питаннях, які виникають при визначенні синтаксичної функції інфінітива на заняттях з української мови у вищій та середній школі. Визначено кілька дискусійних моментів: роль постпозитивного інфінітива у поєднанні з іменником у предикативній основі речення; склад модальних дієслів у структурі складеного дієслівного присудка, від яких залежить інфінітив; умови, за яких інфінітив стає непрямим додатком, неузгодженим означенням та обставиною мети. Авторка

ставила собі за мету здійснити аналіз суперечливих поглядів вітчизняних мовознавців на синтаксичні функції інфінітива, викладені у підручниках та навчальних посібниках із синтаксису української мови. Розглянуто і сучасні шкільні підручники з української мови, за якими вчать здобувачів середньої освіти визначати роль інфінітива у реченні. Зіставлено різні, іноді навіть протилежні думки на об'єкт розгляду упродовж останніх пів століття у вітчизняній лінгвістиці. Виявлено тенденції останніх десятиліть у визначенні інфінітива-підмета, частини складеного дієслівного присудка та другорядного члена. Узагальнено, що для з'ясування синтаксичної ролі інфінітива у поєднанні з предикативом-іменником слід брати до уваги не його позицію в реченні, а змістове навантаження обох головних членів; при визначенні структури складеного дієслівного присудка треба з'ясувати і семантику інфінітива, і значення особового дієслова – у складі присудка може бути тільки суб'єктний інфінітив, і то лише тоді, коли не залежить від дієслів руху. Визначено, що об'єктний інфінітив слід визначати тільки як непрямий додаток, а інфінітив, залежний від дієслів руху, – як обставину мети. Проаналізовані шкільні підручники засвідчують, що їх автори намагаються звертати увагу на труднощі у визначенні ролі інфінітива в реченні. Велика відповідальність лягає на вчителів і викладачів, аби ефективно донести цей матеріал до здобувачів освіти.

Ключові слова: інфінітив, неозначена форма дієслова, синтаксична функція інфінітива, структура складеного дієслівного присудка, інфінітив-підмет, непрямий додаток, обставина мети.

DUDENKO Olena Volodymyrivna –
Ph.D. (Philology), associate professor,
associate professor of Ukrainian Language
and Methodology Department,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9168-6321>
e-mail: nusik2009@meta.ua

THE SYNTACTIC STATUS OF THE INFINITIVE: PECULIARITIES OF ITS STUDYING IN SCHOOLS AND UNIVERSITIES

The article focuses on the issues that arise when determining the syntactic function of the infinitive during Ukrainian language classes in schools and institutions of higher education. Several controversial points are identified: the role of the postpositive infinitive in combination with a noun in the predicative base of a sentence, where the infinitive is defined either as a subject or as a predicate; modal verbs in the structure of a compound verbal predicate; the conditions when the infinitive becomes an indirect object, an inconsistent attribute, and an adverbial modifier of purpose. The author aims to analyse the national linguists' contradictory views on different syntactic functions of the infinitive, as presented in textbooks and manuals on Ukrainian syntax, as well as the part in the Ukrainian language modern school textbooks aimed at determining the role of the infinitive in the sentence by secondary school students. The article focuses on students' difficulties in syntactically analysing a simple sentence with infinitives. Besides, the author compares different, sometimes even opposite, opinions on the subject under consideration in national linguistics over the past half-century. The main trends of recent decades in defining the infinitive as a subject, part of the compound verbal predicate and secondary part of the sentence are identified. It has been generalised that to clarify the syntactic role of the infinitive in combination with a noun predicate, students should consider the semantic load of main parts but not their position in the sentence. Determining the structure of a compound verbal predicate requires clarifying both the semantics of the infinitive and the meaning of the personal verb, as only the subject infinitive can be part of the predicate and only when it does not depend on motion verbs. It has been stated that students should be taught to identify the object infinitive only as an indirect object and the infinitive dependent on motion verbs as an adverbial modifier of purpose.

The analysed school textbooks show that their authors try to draw attention to the peculiarities in determining the role of the infinitive in a sentence. However, teachers and lecturers are to effectively teach and explain this material to students.

Key words: infinitive, non-finite form of the verb, syntactic function of the infinitive, structure of the compound verbal predicate, infinitive as a subject, indirect object, an adverbial modifier of purpose.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Багаторічний досвід викладання синтаксису української мови в університеті доводить, що визначення синтаксичної функції інфінітива у реченні – справа не завжди проста для здобувачів освіти. Все через те, що сам інфінітив – поліфункціональний, може виконувати всі синтаксичні ролі в реченні: підмета, присудка (або частини складеного чи ускладненого присудка), головного члена односкладного речення (або його частини), а також непрямого додатка, неузгодженого означення та обставини мети. І якщо в середній школі на це не звернули достатньо уваги вчителі української мови і здобувачі середньої освіти мали труднощі, то на заняттях із синтаксису у виші доводиться «ставити крапки над і», особливо коли це стосується майбутніх учителів-філологів. Проблему загострює неоднотайність мовознавців у поглядах: якщо порівняти думки українських учених про функції інфінітива у простому реченні у 70–80-х роках минулого століття із сучасними поглядами дослідників, то помітимо значні зміни.

Тож як правильно визначити синтаксичний статус інфінітива в реченні сьогодні? Яких

рекомендацій дотримуватися при цьому? Як це викладено у навчальних посібниках для студентів та шкільних підручниках? На цьому і зосередимо свою увагу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зауважимо, що про інфінітив як засіб вираження головних і другорядних членів речення згадано у кожному підручнику й навчальному посібнику, присвяченому синтаксису української мови загалом чи синтаксису простого речення зокрема (автори – І. Вихованець [3]; С. Бевзенко, Л. Литвин, Г. Семеренко [2]; І. Слинко, Н. Гуйванюк, М. Кобилянська [14]; П. Дудик, Л. Прокопчук [5]; К. Шульжук [16] та багато ін.). Проте в синтаксисі простого речення досі залишаються «сірі плями», пов'язані із функціями інфінітива. Зокрема, йдеться про роль постпозитивного інфінітива у поєднанні з іменником у предикативній основі речення (інфінітив тут підмет чи присудок?); склад модальних дієслів у структурі складеного дієслівного присудка (за широкого їх переліку інфінітив є присудком; за вузького розгляду він стає непрямим додатком) і т. под.

Мета статті – усебічно проаналізувати суперечливі погляди вітчизняних мовознавців на різні синтаксичні функції інфінітива, викладені у підручниках та навчальних посібниках із синтаксису української мови, а також матеріал сучасних шкільних підручників з української мови, спрямований на визначення ролі інфінітива у реченні, та запропонувати власне бачення проблеми. Акцентуватимемо саме на труднощах синтаксичного аналізу, при цьому не претендуємо на беззаперечність.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Праці із синтаксису сучасної української мови за останні пів століття дещо змінили бачення ролі інфінітива у реченні. Так, у граматиці (за ред. І. К. Білодіда, 1969) зазначено, що він «виступає в ролі підмета, присудка, іменної частини складеного присудка, додатка й означення» [12, с. 426]. Про роль обставини мети тут не згадано; інфінітивні речення теж не виокремлено, зауважено лише, що інфінітив може бути присудком безособового речення (хоча приклад наведено власне інфінітивного речення: «*І нікому вже й нічому не зупинити їх*») [там само]. Зазначимо, що саме так і досі розглядають односкладні речення в середній школі.

Проф. Г. Півторак в енциклопедії «Українська мова» (2000) зазначає: «У реченні інфінітив виконує синтаксичні функції підмета (*Любити свій край не є злочин*), простого дієслівного присудка (*Завдання молоді – вчитися*), повнозначної частини дієслівного складеного присудка (*Друзі перестали його турбувати*) і рідше – іменної частини складеного присудка (*Я повинен це зробити*), а також роль головного члена інфінітивного речення (*Не палити!*), додатка (*Просимо вас розповісти про це докладніше*), обставини мети (*Мати прилягла спочити*)» [11, с. 212]. Тут уже не згадано про інфінітив у ролі неузгодженого означення (напр.: *Бажання поспати перемогло*).

Зате виникає запитання: яку роль виконує інфінітив у реченні «*Завдання молоді – вчитися*» – простого присудка? Усі, хто причетний до підготовки випускників до ЗНО чи НМТ з української мови (це вже майже 20 років), стверджуватимуть, що у запропонованому реченні саме так і треба визначати. Вирішальну роль, на думку сучасних авторів довідників з української мови та збірників тестів до НМТ (О. Авраменка та ін.), відіграє порядок слів: *завдання* – підмет, *вчитися* – простий присудок. У цьому ж реченні за іншого порядку: «*Учитися – завдання молоді*» – уже визначатимуть навпаки: препозитивний інфінітив буде підметом, *завдання* – іменною частиною складеного дієслівного присудка. Можливо, з погляду методистів, так легше для школярів. Але зізнаюся: мене колись в інституті навчали інакше: у поєднанні субстантива й інфінітива як граматичної основи, незалежно від порядку слів, саме інфінітив був підметом, субстантив – присудком. І вчили ставити запитання: що є чим? Наприклад, у реченні «*Жити – сльози лить*» (Леся Українка) не виникає сумніву, що є чим: *жити* – підмет, а *лити сльози* – присудок (саме весь вираз, бо це фразеологізм, заміняємо на

плакати). Проте візьмемо інший приклад: «*Впевнений, що найбільший злочин – підірвати віру людини*» (М. Стельмах). Що є чим: *підірвати віру* (зневірювати) є злочином чи навпаки? На нашу думку, перший варіант.

Погляньмо, як викладають це проблемне питання синтаксисти Чернівецької наукової школи. І. Слинко, Н. Гуйванюк і М. Кобилянська насамперед виділяють «в окремих тип субстантивних речень конструкції з інфінітивним підметом... (за зразком *Боротися – щастя*)» [14, с. 169]. Серед ілюстративного матеріалу інфінітивно-субстантивних речень автори наводять різні приклади, зокрема: «*Мета зборів – обрати правління, голову колгоспу і обговорити завдання* (О. В.)» [14, с. 170]. Автори поєднують традиційний аналіз головних членів речення з комунікативним аспектом і відзначають, що «найпоширенішим є комунікативний варіант з постпозитивним присудком – ремою. Однак досить часто присудок виступає **наперед** (виділення наше – О. Д.) і починає виконувати функцію теми, напр.: *Єдиний порятунок – добре полити кожне деревце* (О. Донч.)» [14, с. 171].

Важливим є зауваження названих мовознавців, що частки *це, то, ось* при препозитивному присудку допомагають підкреслити його інтонаційно і це вже буде «експресивний варіант інфінітивно-субстантивних речень, напр.: *Яке це щастя – // жити на землі...* (І. Нех.)» [14, с. 171]. Ніби все зрозуміло. При постановці тире між підметом і присудком саме названі частки є показником присудка. Проте дивним видається виділений авторами навчального посібника інший тип речень – «інфінітивний з інфінітивом у функції присудка» («*Наше завдання – підійшувати мовну культуру*»), де «підметом виступають іменники з абстрактним значенням, зрідка – субстантивовані прикметники (*головне, основне* тощо), значення інфінітивних присудків довільне» [14, с. 179]. І як ілюстративний матеріал бачимо ті самі речення, що аналізувалися на с. 170: «*Мета зборів – обрати правління, голову колгоспу і обговорити завдання* (О. В.)» і под. Тут виділені інфінітиви – вже присудки. Автори уточнюють, що «інфінітив може виноситися і наперед в експресивних варіантах чи залежних реченнях, напр.: *Постійно поліпшувати якість продукції – завдання всенародне* (Газ.)». Наостанок зауважують, що «такі речення не слід змішувати з інфінітивно-субстантивними моделями типу *Боротися – щастя* (Газ.)» [14, с. 179]. Виглядає не переконливо.

Такої ж думки щодо аналогічних речень дотримується і М. Каранська, коли виділяє окремий різновид простого дієслівного присудка – інфінітивний присудок «при інфінітивному підметі (рідше – при іменниковому) – в реченнях логічного визначення «що означає що», «що є що», напр.: *Їхати – не пішки йти*. Звичайно присудок розміщується **після підмета** (виділ. наше – О. Д.). У деяких реченнях це правило допомагає не переплутати присудок із підметом, напр.: *Найбільша мрія віртуоза – зробити чудо непомітно* (Л. Кост.)» [8, с. 28].

Хочеться подискутувати з названими мовознавцями щодо останнього проблемного моменту, і суголосними з нашими тут є погляди П. Дудика і Л. Прокопчук, які процитуємо: «Інфінітивний підмет, як правило, перебуває в препозиції до присудка. Якщо присудок виражений іменником у формі називного відмінка, то підмет-інфінітив може стояти і в постпозиції щодо нього. Це зумовлено потребою в посиленні змістової вагомості присудка. За такої мовленнєвої ситуації для з'ясування синтаксичної ролі інфінітива слід брати до уваги не його позицію в реченні, а змістове навантаження обох головних членів (виділення наше – О. Д.). При підметі-інфінітиві форма називного відмінка іменної частини присудка може бути перетворена на форму орудного відмінка» [5, с. 97]. Напр., у реченні *Вдихати вітер Батьківщини – найвище щастя на землі* (В. Сос.) *вдихати...* є *щастям* (Ор. відмінок), і це не змінює змісту речення. Однак у шкільному курсі в останні десятиліття панує інше правило: порядок слів визначає розподіл на підмет / присудок; підмет передує. Таким чином, ми, на жаль, ігноруємо зміст речення.

Іншим дискусійним моментом є структура складеного дієслівного присудка, точніше: за яких умов інфінітив буде у його складі чи, натомість, стане непрямим додатком, залежним від простого присудка? Тут усе залежить від загально визнаної кількості груп модальних слів, від яких може залежати інфінітив. Проте групи модальних слів виділяють по-різному.

Пів століття тому панував «вузький» погляд на модальні дієслова. Автори колективної монографії, відомої як «граматика за ред. І. Білодіда» (1972), зазначали, що «допоміжні модальні дієслова ... модифікують значення складеного присудка в цілому, виражаючи лексично модальні відтінки можливості, неможливості, необхідності тощо» [13, с. 158]. До таких дієслів автори відносили дієслова «*могти, мусити, мати, зуміти, намагатися, зволити, сміти*» та ін. До модальних допоміжних компонентів цього присудка віднесено і «предикативні прикметники повної чи короткої форми (*повинен, спроможний, здатний, схильний, ладен, рад, зобов'язаний, змушений*)» та «усталені сполуки типу *у змозі, не в змозі, не в силі, мати право, мати змогу, мати намір* й іменники *мастак, майстер* і под.» [13, с. 158–159]. При цьому лексико-семантичну основу складеного дієслівного присудка становить саме інфінітив повнозначних дієслів, який має бути суб'єктивним.

Нагадаємо, що суб'єктивним є інфінітив, який характеризує дію самого суб'єкта, підмета (наприклад, у реченні *Хочу відпочити* суб'єкт *хоче* і він же має намір *відпочити*). На відміну від нього, об'єктивний інфінітив позначає дію, яку має виконати об'єкт – той, на кого спрямована дія (наприклад, у реченні *Я прошу виконати цю справу вдома* суб'єкт *я* лише *просить*, а *виконувати* буде об'єкт, кого просять). Поділ інфінітивів на суб'єктивні та об'єктивні запровадив ще О. Потебня, проте ним користуємося і досі.

Однак частину суб'єктивних інфінітивів у «граматиці–72» було віднесено не до компонентів

складеного дієслівного присудка, а до непрямих додатків, якщо вони сполучаються з дієсловами, що означають:

1. «бажання, прагнення суб'єкта виконати дію (*хотіти, прагнути, братися, збиратися, готуватися, силкуватися, відважитися*);

2. домовленість, зобов'язання, намір виконати дію (*погодитися, домовитися, обіцяти, поклястися, думати, сподіватися, мріяти*)» [13, с. 198]. Тобто у реченнях, наведених у монографії («*Ми хочемо цей красний світ зробити багатокрацим*» (М. Рил.) і «*І він терпляче сподівався зустріти свою єдину чарівницю*» (М. Ст.)), інфінітиви визначено як непрямі додатки.

Уважний погляд сучасника-синтаксиста помітить, що дієслова першої групи зараз одностайно відносять до модальних допоміжних дієслів у структурі складеного дієслівного присудка, відповідно, інфінітиви, від них залежні, входять до його складу. Порівняймо: К. Шульжук до модальних допоміжних дієслів та інших модальних компонентів відносить: «1) форми зі значенням можливості чи неможливості дії: *могти, вміти, встигнути* та ін.; 2) модальні дієслова *мати, мусити* зі значенням повинності; 3) модальні дієслова з різними відтінками волевиявлення (бажаності, готовності, згоди тощо): *бажати, воліти, хотіти, мріяти, ждати, збиратися, надумати, вирішити, готуватися, намагатися, пробувати* та ін.; 4) форми зі значенням суб'єктивно-емоційної оцінки: *любити, полюбити, боятися*; 5) модальні дієслова зі значенням міри звичайності дії: *навчитися, звикнути, пристосуватися* тощо; 6) дієслівні фразеологічні сполуки, переважно на основі дієслова *мати*: *мати можливість, мати намір, мати змогу, мати нагоду, мати звичку, мати право*; 7) предикативні прикметники повної і короткої форми (*здатний, спроможний, повинен, рад, схильний, ладен, змушений* та ін.; 8) усталені сполуки типу: *у змозі, не в змозі, не в силі*; іменники: *майстер, мастак*» [16, с. 77].

Із наведеного переліку викликають дискусії у сучасників декілька груп, зокрема дієслова: *мріяти, любити, полюбити, боятися* і под. Учений пояснює це тим, що окремі східнослов'янські мовознавці у другій половині ХХ ст. у сполученнях *люблю читати, мріє зустрітися* інфінітив визначали як об'єкт, і тому він не входив до складеного дієслівного присудка [16, с. 76]. Тому, до речі, у «граматиці–72», наприклад, читаємо, що дієслова, що означають «небажання виконати дію або уникнення дії (*відмовлятися, боятися, соромитися, ухилитися, уникати, лінуватися*)» сполучаються з додатками («...*не лінуютьесь доглядати свій сад*» (М. Рил.). [13, с. 198]. Співвідносність інфінітивного додатка з прямим додатком демонстрували на прикладі сполучень з дієсловом *любити*: «*любив мандрувати – любив мандрівку*» [13, с. 198]. Таким чином, бачимо яскравий приклад наслідування російських граматистів (кажемо не з метою осуду, а з розумінням, що за радянських часів це була непорушна вимога, аби якомога більше «споріднити» дві мови, уніфікувати їх граматику), бо саме погляди росіян, напр., О. Гвоздева, брали за

зразок. Саме звідси пішла теза, що дієслова мовлення (напр., *пообіцяти*), мислення (*думати*), а також ті, що позначають психічний та фізичний стан (*любити, мріяти, боятися, стомитися* і под.) сполучаються з додатком, а не є модальними допоміжними у складеному дієслівному присудку (саме так нас і вчили в інституті ще 30 років тому). Проте, як зауважує К. Шульжук, вже Б. Кулик, наприклад, розширив «склад модальних дієслів дієсловами із значенням можливості чи неможливості (*могти, вміти, умудритись, встигнути* та ін.), зі значенням волевиявлення (*хотіти, бажати, шукати, мріяти, намагатися, старатися, сміти, пробувати* тощо), із значенням процесу думки, внутрішнього переживання (*думати, сподіватися, готуватися, збиратися, боятися, соромитися* та ін.)» [16, с. 76].

Широкого погляду на групи модальних допоміжних дієслів дотримуються сучасні синтаксисти П. Дудик і Л. Прокопчук. У структурі складеного дієслівного присудка з інфінітивом вони поєднують дієслова, що мають такі значення: «1) можливості/неможливості, повинності, необхідності дії, стану, процесу (*могти, мусити, вміти* та ін.); 2) волевиявлення (*бажати, хотіти* тощо); 3) суб'єктивно-емоційної оцінки (*любити, ненавидіти* та ін.); 4) міри, ступеня вияву дії (*навчитися, пристосуватися* тощо); 5) мисленнєво-психічного стану людини (*думати, мріяти, соромитись, боятися* та ін.)» [5, с. 102].

Схожу думку мали й чернівецькі синтаксисти (І. Слинько, Н. Гуйванюк, М. Кобилянська), доводячи, що допоміжні дієслова складеного дієслівного присудка охоплюють «не тільки власне модальні дієслова, а й дієслова розумової та психічної дії, оскільки вони також виражають оцінку відношень між дією і її діячем» [14, с. 123]. Тому і виділяють 5 груп таких дієслів (аналогічних до вищеперелічених). А на аргумент, що у сполученнях типу *люблю читати* інфінітив легко замінити іменником-додатком *читання* висловлюють контраргумент: у сполучі *почав робити* (це складений дієслівний присудок з фазовим допоміжним дієсловом) теж легко замінити інфінітив на іменник-додаток *роботу*, проте ж ніхто не заперечує, що *працювати* належить до присудка. Прочитуємо: «У сполученні з інфінітивами ці дієслова означають не конкретну дію, а відношення до дії, тобто вони граматикуються: *люблю читати, обіцяв подарувати, звик командувати, погодився читати, збирався йти*. Отже, у сполученнях з інфінітивами дієслова набувають граматикузованого значення і **перетворюються на допоміжні** (виділення наше – О. Д.). Про це свідчить зіставлення їх із загальновищезгаданими модальними дієсловами: *хотів і (але) боявся говорити; умів, але не любив співати; міг, але не звик плавати*» [14, с. 125]. Напевно, така позиція граматистів є слушною.

Однак рудименти застарілих поглядів досі знаходимо в підручниках, якими користуються і сучасні студенти. Так, у підручнику К. Шульжука на с. 95 у коментарях про непрямої додаток бачимо точно скопійовані групи модальних дієслів із «граматики-72» (які ми згадували), що суперечить

його ж поглядам на с. 77, де ці ж дієслова разом із інфінітивами розглядаються у структурі дієслівного складеного присудка [16]. Теж саме бачимо і в працях А. Загнітка, який стверджує, що маємо інфінітивний додаток при перелічених у «граматиці-72» дієсловах (*хотіти, прагнути, братися, збиратися, погодитися; домовитися, обіцяти, поклястися, загрозувати, думати, сподіватися, мріяти; боятися, соромитися* та ін.) [7, с. 52].

Таким чином, варто дотримуватися думки, що суб'єктні інфінітиви разом із модальними дієсловами (включно: *мріяти, любити, боятися, соромитися* і под.) утворюють **складені дієслівні присудки**. М. Каранська зазначає, що «в українській мові нараховується приблизно 80 дієслів, які вибірково вступають у семантико-граматичний зв'язок з тими чи іншими інфінітивами й утворюють разом з ними складений дієслівний присудок (*Я був би рад допомогти вам*)» [8, с. 29]. (Тут лише зауважимо, що наявність 3 і більше компонентів у такому присудку схиляє до думки іменувати його як «ускладнений», хоча це теж дискусійне питання).

Звідси випливає, що об'єктні інфінітиви, залежні від дієслів, треба аналізувати як непрямі додатки. З-поміж груп дієслів, вказаних у «граматиці-72», з якими сполучається інфінітивний додаток, лише одна справді підходить у сучасному розумінні – це дієслова, що означають сприяння або перешкоду у виконанні дії (*дозволити, допомогти, дати, заборонити, навчити* і под.), адже суб'єкт виконує цю дію, а дію об'єкта названо інфінітивом (*не дозволила палити; допоміг напитися*) [13, с. 198].

Як зазначають П. Дудик і Л. Прокопчук, «інфінітив-додаток здебільшого поєднується з дієсловами на позначення волевиявлень людини» [5, с. 117], тобто їх семантика корелює з наказом, порадою, побажанням, повчанням і под. (*просити, наказати, веліти, наставляти, дозволити, умовити, радити, запросити, запропонувати, не дати, вчити, навчати, заповідати, обіцяти* і под.) (*Я вже наказав **приготувати** вам сани...*) (Н. Гурницька).

Аби уникнути сумнівів, досвідчені методисти радять здобувачам застосовувати метод граматикуваної аналогії. Так, С. Новосельська речення з інфінітивом-додатком радить перетворювати в складнопідрядне з'ясувальне (напр., речення: *Мене попросили **зачекати*** трансформуємо: *Мене попросили (про що?), щоб я **зачекав***), а П. Дудик радить спробувати ще й додаток, виражений інфінітивом, замінити на додаток-іменник («*Дочка **вечерять** подає* (Т. Шевч.), пор.: *Дочка **подає** вечерю*)» [5, с. 121; 10].

І. Юшук пропонує пояснювати учням так: «У реченні *Рідний край **цирїш** любить **научає** нас розлука* (Леся Укр.) є два дієслова: *любить* і *научає*, проте дії, названі ними, стосуються двох різних діячів, отже, вони не можуть бути одним членом речення» [17, с. 9]. Тому тут маємо інфінітив-додаток (*розлука **научає** (чого?) **любить***), який називаємо непрямою.

Інфінітив виконує і роль неузгодженого означення, коли він залежить від іменника. Коло таких іменників обмежене: 1) це віддієслівні утворення, що містять волевиявлення (*наказ, команда, бажання, намір, спроба, готовність, рішення, прагнення*) («*Не робила жодних спроб виглядати краще...*» (Н. Гурницька); 2) вони вказують на можливість, необхідність, упевненість або процеси мислення чи психічні стани (*обов'язок, здатність, думка, мрія, щастя, радість* і под.) («... в Анелі якраз вистачало мудрості приховувати особливості свого характеру» (Н. Гурницька)) [див. 10].

Проблема виникає, коли в присудку маємо фразеологічні поєднання типу *мати бажання, мати змогу, мати можливість* і под., а далі йде інфінітив. Наприклад: *Але, знаєш, через якусь сукню я не маю бажання псувати собі цілий вечір* (Н. Гурницька). Тут *не маю бажання* = *не хочу*, тому маємо складений дієслівний присудок. Проте іноді нехтують фразеологічною злитістю стійкої сполуки і ставлять запитання від іменника до наступного інфінітива *яке?*, про що читаємо у статті Г. Могильницької [9, с. 11], де вона з погляду практика у реченнях: «*Учителька мала намір (який?) прочитати книгу; Хлопці виявили бажання (яке?) принести води*» – пропонує визначати інфінітиви як означення. Хоча і в «граматиці-72» [13, с. 159], і в багатьох наступних підручниках [напр., 8, с. 30] та журнальних публікаціях [див., напр., 17, с. 8] названі стійкі сполуки розглядають як допоміжний компонент складеного дієслівного присудка. Таким чином, мусимо дивитися, чи перелічені вище іменники зі значенням волевиявлення та ін. не входять до стійких сполучень слів.

Труднощі виникають і з визначенням синтаксичної функції інфінітива як обставини мети. Погляньмо на цитати з кількох підручників, де інфінітиву присвоюють різні ролі, хоча мала би бути одна (обставина мети): «Ускладнення простого присудка може здійснюватися... поєднанням інфінітива з особовою формою дієслова: *Серед хати сіли вечеряти* (П. М.)» [2, с. 54]; «До дієслівних складених присудків належать також присудки, виражені повнозначним дієсловом у поєднанні з інфінітивом, що має відтінок обставини мети, якщо обидві дії стосуються того самого суб'єкта: *Андрій пішов оглядати руїни* (М. К.)» [2, с. 55]. Або: «Особливим виявом простого присудка виступає паралелізм дієслівних відмінюваних форм на зразок *Дівчина пішла напитися води* (А. Тесленко). Такий різновид присудка називають паралельним» [7, с. 39]. Нарешті: «Після дієслів руху інфінітив може бути суб'єктним, але не входить до присудка, бо означатиме мету руху, напр.: *Ночувати господар пішов у кошару* (О. Гонч.). Отже, якщо інфінітив означає не предикативну ознаку, а мету руху, він також не може бути компонентом дієслівного складеного присудка» [14, с. 121]. Схиляємося до думки граматистів і вчителів-практиків, які у показаних реченнях визначають інфінітив як обставину мети: «Інфінітив виступає обставиною, якщо від присудка можна поставити питання «навіщо? з якою

метою?». Це – обставина мети: «*Було ще досить рано, але Степан зайшов пообідати до їдальні...*» (В. Підмогил.) [див. 10]. У таких реченнях С. Новосельська визначає дві групи дієслів, від яких залежить інфінітив, і вони позначають: «1) рух, переміщення (*піти, прийти, поїхати, відправитись* і под.) («*Він прийшов познайтися*» (М. Коц.); 2) відмову від переміщення або припинення руху (*затриматись, зупинитись, залишитись, сісти*) («*Другого дня притомилася я дуже й сіла відпочити в холодку під вербою*» (П. Воронько))» [10]. Головний аргумент – такі речення легко перебудовуються у складнопідрядні мети: напр., «*Як добре, що вони пішли гуляти*» (Н. Гурницька) = ... *вони пішли, щоб гуляти*.

Ми переглянули підручники з української мови для 8 кл., якими найчастіше користуються у нашому регіоні [див. 1; 6], аби з'ясувати, як ці проблемні питання викладено для здобувачів середньої освіти, які вивчають синтаксис простого речення.

Нам подобається, як викладено матеріал про функції інфінітива в реченні у підручнику Заболотних [6]. Автори дотримуються сучасних тенденцій у виділенні допоміжних модальних слів у складеному дієслівному присудку (у табл. на с. 35 подано такі: «*могти, намагатися, уміти, хотіти, любити, збиратися*»); хоча зауважимо, що при розгляді непрямих додатків, виражених інфінітивом, запропонували невдале речення: «*Я так люблю (що?) сіяти*»(?) [6, с. 54]. Проте важливими є зауваження у рубриці «Зверніть увагу!», напр., на с. 37: «Щоб правильно визначити синтаксичну роль дієслова в неозначеній формі (інфінітива), треба: а) визначити, хто виконує дії, названі особовим дієсловом та інфінітивом. Якщо виконавці різні, то інфінітив НЕ входить до складу присудка; б) визначити, чи не вказує інфінітив на мету дії, названу особовим дієсловом. Якщо так, то інфінітив є обставиною» [6, с. 37]. Корисним є зауваження і на с. 83 тієї ж рубрики: «Потрібно відрізнити безособові речення з головним членом, вираженим сполученням прислівника та інфінітива, від двоскладних: *Під гору бігти важко. Під гору важко бігти*» (тут порядок слів є вирішальним: інфінітив передує – буде підметом, стає залежним – тоді входить до головного члена безособового речення). Вдало дібрано речення до відповідних вправ (напр., 66, 79, 100, 113, 119, 122 та ін.), де інфінітиви виконують різноманітні функції, а учні мають визначити, які. Звичайно, у реченнях типу «*Наше завдання – здобувати знання*» автори дотримуються загальної традиції при визначенні підмета і присудка, де порядок слів визначає функцію інфінітива [6, с. 41].

У підручнику авторського колективу О. Авраменка [1] теж є особлива рубрика «Зауважте», де містяться пояснення труднощів. Так от, на с. 39 маємо важливе зауваження: «Не вважаємо складеним дієслівним присудком два граматично пов'язаних дієслова, якщо кожне з них означає окрему дію і ці дії відбуваються в різний час: н-д, *Брат поїхав змагатися у Бердянськ*» [1, с. 39]. Це, по суті, пояснення інфінітива в ролі обставини мети, проте що це власне мета дії – автори не

наголосили. Детальний аналіз вправ цього підручника та інших, для 7 кл., ми робили зі студентами, які нещодавно вивчали синтаксис, на засіданнях проблемної групи, що відбито у їхніх публікаціях [див., напр., 15].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Підсумуємо: визначити синтаксичну роль інфінітива складно здобувачам і середньої, і вищої освіти. Цьому не сприяє відсутність одностайності щодо окремих проблемних питань, пов'язаних із роллю інфінітива у реченні, між мовознавцями, за чітими підручниками і посібниками із синтаксису української мови вони навчаються. Напевно, час дійти згоди щодо цих питань, напрацювати спільні погляди і викласти їх у доступній формі для здобувачів. Однак підкреслимо і роль учителя (ментора-наставника-викладача), чий коментарі і роз'яснення були і залишаються дуже важливими. Підготувати компетентного вчителя з української мови – завдання ЗВО; працювати над самоосвітою та підвищенням фахової майстерності – завдання кожного педагога. Час вносить зміни і в теорію, і в практику. Сподіваємося, що наші вчителі будуть йти в ногу з ним.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О., Борисюк Т., Почтаренко О. Українська мова: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. 2-ге вид., переробл. Київ: Грамота, 2021. 192 с.
2. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис: навч. посіб. Київ : Вища шк., 2005. 272 с.
3. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підруч. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
4. Горпинич В. Морфологія української мови: підруч. Київ: Академія, 2004. 335 с.
5. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
6. Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова: підруч. для 8 кл. закл. загальн. серед. осв. 2-ге вид., переробл. Київ: Генеза, 2021. 224 с.
7. Загнітко А., Миронова Г. Синтаксис української мови Теоретико-прикладний аспект. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 224 с.
8. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови: навч. посіб. Київ: Либідь, 1995. 312 с.
9. Могильницька Г. Не такий страшний... другорядний член речення. (До проблеми розрізнення «важкорозрізняваних» членів речення). *Дивослово*. №10, 2012. С. 9–12.
10. Новосельська С. В. Інфінітив у ролі головних та другорядних членів речення. *Урок. ОСВІТА. UA*. 18.07.2022. URL: <https://urok.osvita.ua/materials/mova/statta-infinitiv-u-rol-i-golovnih-ta-drugoradnih-cleniv-recenna/>
11. Півторак Г. Інфінітив. *Українська мова: енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський [та ін.]*. Київ: «Українська енциклопед.», 2000. С. 211–212.
12. Сучасна українська літературна мова: морфологія / за загал. ред. акад. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1969. 583 с.
13. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис : [кол. монографія] / за загал. ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1972. 511 с.
14. Слинко І. І. Гуйванюк Н. В.. Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання: навч. посібник. Київ: Вища шк., 1994. 670 с.

15. Скакальська Ю. Вивчення синтаксичної ролі інфінітива на уроках української мови в оновленій українській школі. *Діє_Слово*: збірник наук. праць здобувачів вищої освіти. Вип.1 / гол. ред. О. М. Черевченко. Умань, 2024. С. 169–177. URL: https://ff.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/diye_slovo-1-2024.pdf

16. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.

17. Ющук І. Труднощі у визначенні членів речення. *Дивослово*, 2011. № 9. С. 5–11.

REFERENCES

1. Avramenko, O., Borysiuk, T., Pochtarenko, O. (2021). *Ukrainska mova [Ukrainian language]: pidruch. dlia 8 kl. zakl. zahaln. seredn. osvity. 2-he vyd., pererobl.* Kyiv: Hramota, 192 s. [in Ukrainian]
2. Bevzenko, S. P., Lytvyn, L. P., Semerenko, H. V. (2005). *Suchasna ukrainska mova. Syntaksys [Modern Ukrainian language. Syntax]: navch. posib.* Kyiv: Vyshcha shk. 272 s. [in Ukrainian]
3. Vykhovanets, I. R. (1993). *Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys [Grammar of the Ukrainian language. Syntax]: pidruch.* Kyiv: Lybid. 368 s. [in Ukrainian]
4. Horpynych, V. (2004). *Morfolohiia ukrainskoi movy [Morphology of the Ukrainian language]: pidruch.* Kyiv: Akademia. 335 s. [in Ukrainian]
5. Dudyk, P. S., Prokopchuk, L. V. (2010). *Syntaksys ukrainskoi movy [Syntax of the Ukrainian language]: pidruchnyk.* Kyiv: VTs «Akademii». 384 s. [in Ukrainian]
6. Zabolotnyi, O. V., Zabolotnyi, V. V. (2021). *Ukrainska mova [Ukrainian language]: pidruch. dlia 8 kl. zakl. zahaln. sered. osv. 2-he vyd., pererobl.* Kyiv: Heneza. 224 s. [in Ukrainian]
7. Zahnitko, A., Myronova, H. (2013). *Syntaksys ukrainskoi movy. Teoretyko-prykładnyi aspekt [Syntax of the Ukrainian language. Theoretical and applied aspect].* Brno: Masarykova univerzita. 224 s. [in Ukrainian]
8. Karanska, M. U. (1995). *Syntaksys suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy [Syntax of modern Ukrainian literary language]: navch. posib.* Kyiv: Lybid. 312 s. [in Ukrainian]
9. Mohylnytska, H. (2012). *Ne takiy strashnyi... druhoriadnyi chlen rechennia (Do problemy rozriznennia «vazhkorozrizniuvanykh» chleniv rechennia) [Not so scary... subordinate clause (To the problem of analysis "hard-to-distinguish" subordinate clauses)].* [U:] *Dyvoslovo*. № 10. S. 9–12 [in Ukrainian]
10. Novoselska, S. V. (2022). *Infinityv u roli holovnykh ta druhoriadnykh chleniv rechennia [The infinitive in the role of the main and subordinate clause].* *Urok.OSVITA.UA*. 18.07.2022. URL: <https://urok.osvita.ua/materials/mova/statta-infinitiv-u-rol-i-golovnih-ta-drugoradnih-cleniv-recenna/> [in Ukrainian]
11. Pivtorak, H. (2000). *Infinityv [The infinitive].* [V:] *Ukrainska mova: entsyklopediia / redkol.: V. M. Rusanivskiy [ta in.]*. Kyiv: «Ukrainska entsykloped.». S. 211–212 [in Ukrainian]
12. *Suchasna ukrainska literaturna mova: morfologhiia (1969). [Modern Ukrainian literary language: morphology] / za zahal. red. akad. I. K. Bilodida.* Kyiv: Naukova dumka. 583 s. [in Ukrainian]
13. *Suchasna ukrainska literaturna mova. Syntaksys (1972). [Modern Ukrainian literary language. Syntax]: [kol. monohrafiia] / za zahal. red. I. K. Bilodida.* Kyiv: Nauk. dumka. 511 s. [in Ukrainian]
14. Slynko, I. I. Huivaniuk, N. V.. Kobylianska, M. F. (1994). *Syntaksys suchasnoi ukrainskoi movy: Problemni pytannia [Syntax of the modern Ukrainian language: problematic issues]: navch. posibnyk.* Kyiv: Vyshcha shk. 670 s. [in Ukrainian]

15. Skakalska, Yu. (2024). Vychennia syntaksychnoi roli infinityva na urokakh ukrainskoi movy v onovlenii ukrainskii shkoli [Studying the syntactic role of the infinitive in Ukrainian language lessons in a renewed Ukrainian school]. [U:] Diie Slovo : zbirnyk nauk. prats. Vyp. 1 / hol. red. O. M. Cherevchenko. Uman. s. 169–177. URL: https://ff.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/diye_slovo-1-2024.pdf [in Ukrainian]

16. Shulzhuk, K. F. (2004). Syntaksys ukrainskoi movy [Syntax of the Ukrainian language]: pidruchnyk. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia». 408 s. [in Ukrainian]

17. Yushchuk, I. (2011). Trudnoshchi u vyznachenni chleniv rechennia [Difficulties in determining of the main and subordinate clause]. [U:] Dyvoslovo. № 9. S. 5–11 [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДУДЕНКО Олена Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: сучасна українська літературна мова (синтаксис), лінгвістика тексту, методика навчання синтаксису української мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DUĐENKO Olena Volodymyrivna – Ph. D. (Philology), associate professor, associate professor of Ukrainian Language and Methodology Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Scientific interests: modern Ukrainian literary language (syntax), text linguistics, methods of teaching Ukrainian syntax.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2025 р.

УДК 378.016:615.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-217-304-309

ОМЕЛЬЧЕНКО Павло Сергійович –

кандидат фармацевтичних наук, докторант кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8311-4454>

e-mail: pavlusha85sergeevich@gmail.com

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ. РЕФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО, ОСВІТНЬОГО ТА НАУКОВОГО ПРОЦЕСІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОМИСЛОВОЇ ФАРМАЦІЇ

Для сучасного світу характерний стрімкий, бурхливий розвиток інформаційних технологій, який суттєво впливає на всі сфери людської діяльності і, зокрема, на роботу підприємств фармацевтичної галузі та підготовку висококваліфікованих креативних фахівців для роботи на цих підприємствах. Актуальність проблеми зумовлена пріоритетністю завдання переходу від традиційної освіти до цифрової, що передбачає цифрову трансформацію вищої освіти з побудовою нового формату освітнього середовища. У зв'язку з цим виникає необхідність у суттєвій зміні при підготовці майбутніх фахівців промислової фармації, які будуть володіти не тільки традиційними знаннями, навичками, компетенціями, але й сучасними цифровими компетентностями і технологіями.

У статті обґрунтовано актуальність питань цифрової трансформації фармацевтичної галузі, цифрової трансформації сучасної професійної освіти, досліджено роль реформування виробничого, освітнього та наукового процесів при формуванні сучасної цифрової компетентності у підготовці фахівців промислової фармації, визначенні ключових компонентів цієї компетентності та проаналізовано сучасний стан підготовки фахівців цієї галузі у цьому напрямку.

Встановлено, що у сучасному інформаційному суспільстві цифрова компетентність і фахівців фармацевтичної галузі, і студентів закладів вищої освіти (ЗВО) цього напрямку є надзвичайно важливою. Вибір теми наукового дослідження був зумовлений аналізом проблем процесу формування цифрової компетентності майбутніх фахівців промислової фармації, соціальною значимістю та актуальністю досліджуваної проблеми, недостатнім рівнем її розробки та наукового обґрунтування.

У статті досліджено та розкрито теоретичні засади процесу цифрової трансформації у фармацевтичній галузі в сучасних умовах і в зв'язку з цим реформуванням, визначено та науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування цифрової компетентності майбутніх фахівців промислової фармації.

Нашій країні потрібні високопрофесійні кадри, тому завдання вітчизняної науки полягає не тільки у перенесенні в наші умови кращих зарубіжних практик, а й у розробці науково обґрунтованої випереджувальної освітньої стратегії, що спирається на найкращі вітчизняні наукові школи та передові цифрові технології. Загалом, цифрова трансформація фармацевтичної освіти являє собою суттєву зміну парадигми у бік більш доступного, інтерактивного та персоналізованого освітнього процесу.

Ключові слова: цифрові технології, цифрова компетентність, інноваційні технології, цифрова трансформація, промислова фармація, виробничий, освітній, науковий процес.

OMELCHENKO Pavlo Serhiyovych –

PhD in Pharmaceutical Sciences, Doctoral Candidate of the Department of Primary and Vocational Education H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-8311-4454>

e-mail: pavlusha85sergeevich@gmail.com